

ואלמה [למה] תנן במשנה לקמן מא א: כל חזקה שהחזיק אדם בקרקע, שאין עמה טענה של המחזיק בה לאמר "קניתי ממך" וכיוצא בזה, אינה חזקה!?

ב. אין שור נעשה מועד, אלא אם באו עדים לבית דין והעידו על נגיחותיו; והעדים צריכים להעיד בפניו של בעל השור. מתקופה לה רב עזירא ללימוד משור המועד:

ומשנינן: והרי טעמא מאי, מועילה חזקת שלש השנים! ? הרי אין זה אלא משום דאמרין: דלמא בדקאמר [שמא אכן יש אמת במה שטוען "קניתי!"]!

אלא מעתה שמשור המועד אתה לומד לדין חזקת שלש שנים: מחאה שמחה בעל הקרקע במחזיק תוך שלש השנים שלא בפניו של המחזיק לא תיהוי מחאה לבטל את חזקתו, ומשום דבעינן דומיא דשור מועד, מה שור המועד העדאה בפניו של בעל השור בעינן, אף הכא — גבי מחאה — נמי בפניו של המחזיק בעינן! (4)

אבל השתא במקום דאיהו לא טעין "קניתי", וכי אנן [בית הדין] ליטעון ליה שקנה את השדה! (3)

ומשנינן: התב — גבי שור המועד — "והועד בבעליו" כתיב, אבל הכא גבי מחאה, הרי חברך חברא אית ליה, וחברא דחברך נמי חברא אית ליה, [החבר ששמע

א. אין חזקת שלש שנים מועילה אלא כאשר בעל השמדה שתק במשך כל אותן שלש שנים ולא מחה, אבל אם מחה אין זו חזקה.

שנאמר "ודאי מחל לו", ואינה אלא בתורת ראייה לטענה של המחזיק.

ולשיטת שאר הראשונים, התירוץ הוא רק על ידי טענה נעשה המחזיק מוחזק בקרקע, אבל בלא טענה אין הקרקע יוצאת מרשות ה"מרא קמא", ראה לשון הרמב"ן.

4. רש"י מפרש, שהגמרא הקשתה על עצם המחאה, שכשם שאי אפשר לחייב את הבעלים לשמור את שורו אלא על ידי עדות בפני הבעלים, כך אי אפשר לחייב את המחזיק לשמור את שטרו אלא על ידי מחאה בפני המחזיק.

ותוספות מפרשים, שהגמרא הקשתה על החזקה דהיינו למה מועילה חזקה כשבעל השדה אינו בפניו כדי למחות, כי לפי סברת הגמרא בקושייתה, הטעם שאי אפשר לייעד שור אלא כשמעידים העדים בפני הבעלים הוא משום שאם אין מעידים בפניו יש לחשוש שהבעלים

המועד, ביארו הם בביאור אחד את קושיית הגמרא: כמו בשור המועד על ידי שלש נגיחות הוחזר השור נגחן כך בשלש שנים הוחזק המערער בחזקת שלא ימחה עורף ויש לנו לומר שהוא מחל לו על הקרקע; וראה "קובץ שיעורים", אות קא, וראה עוד ביאור בתוספות.

ורבינו יונה ביאר על פי שיטתו בלימוד משור המועד: היות ועל ידי שלש שנים המחזיק נעשה מוחזק בקרקע, והמערער הוא המוציא מחבירו, על כן יש לנו לתלות שהיה למחזיק שטר על הקרקע אלא שנאבד, ומה שהוא טען "החזקתי בקרקע היות ולא מחית בי", אינו אלא משום שהוא חושש לומר "קניתי ממך" כדי שלא יאמר לו המוכר "הראה את השטר"; וראה עוד ביאור ברבינו יונה.

3. לשיטת התוספות, ביאור תירוץ הגמרא הוא, שהשתיקה אינה ראייה מוחלטת לבעלות, עד